Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De deo uno, et trino - Cod. Ettenheim-Münster 202

Bach, J.

[S.l.], 1636

Capvt I

urn:nbn:de:bsz:31-118088

Visual Library

DISPUTATIO II

De Scientia Dei.

CAPUT I.

An Deus cognoscat creaturas in seipso?

Quod Deus non modo cognoscat seipsum sed etiam oes creaturas sive existentes, vel futuras, sive poibiles fide certum e, nam Ecclesiast. 3. dicitur: n e quidquam absconditum ab oculis illius; & ad hebr. 4: oia nuda & aperta st oculis illig. idem colligitur ex alijs multis Scripturæ locis. præterea idem rAe. ptt: qa de intrinseca rAe cognitionis infinitæ e, vt se extendat ad oe cognoscibile, vt pts ex eo qd cognitio infinita e illa qua n pt excogitari alia pfectior, atqui cognitio Dei e infinita & extenditur ad oe intelligibile, ac proinde etiam ad creaturas existentes, futuras, & poibiles, & quidem oes, sigillatim secundum proprias ipsarum raoes attingit, alioquin n eet infinita in rAe cognitionis, verum circa modum quo Deg creaturas cognoscit illud e controversum: an Deus in seipso cognoscat creaturas.

Advertendum e quod quando quæritur: an Deg cognoscat creaturas in seipso duplex pt e sensg. primg an Deg cognoscat creaturas in seipso vt in medio cognito determinante intellectum Dei ad cognitionem creaturarum. 2dg e: an saltem Deg cognoscat creaturas in seipso vt in speculo, vel aliqua alia rAe.

Advertendum e rursum ita essentiam suam, oia sua attributa, & creaturas oes cognoscere vt oia simul n solum tempore & durAe sed etiam nAa cognoscat, eo qd oia vnica & simplicissima cognitione cognoscat, ac proinde in cognitione divina n pt assignari prius & posterius nAa. pt tn prioritas quædam raois constitui quatenus ex parte obiectorum, quæ cognoscuntur, vnum concipitur a nobis veluti rAo qua Deus cognoscit aliquid. his præmissis.

Dicendum e primo: Deum nullam prorsus

creaturam

creaturam videre aut cognoscere in ulla sua affectione intrinseca 81.
ut e estia, essentia, scientia, Idaea creaturarum, et earum amor, tanquam in obiecto prius cognito quod illi sit ratio cognoscendi creaturas.
Scotus in primo dist. 35. q. 1. § ad idea. Gabriel et alii nominales.
Bonav. in primo dist. 35. art. 1. q. 1. Vasquez disp. 60. cap. 2.
et disp. 63. cap. 1. Beanus tract. 1. cap. 10. q. 4. et 8. Albertinus tom. 1. q. 2. Theologica ex 4to principio Phico num. 12. Marcot tract. 2. disp. 2. cap. 3. et alii apud Ruizum disp. 14.
sect. 13. et alii multi recentiores; et tamen contra alios quamplures quos refert et sequitur Suarez lib. 3. de attributis Dei positivis cap. 3.

Probatur conclusio: quia Deus ex parte sua nullam habet connexionem sibi intrinsecam cum nulla creatura, siquidem nullam dicit relationem vel habitudinem realem ad ullam creaturam, nec ullius creaturae existentis vel futurae aut possibilis habet exigentiam aut indigentiam, ut supra ostendimus, ergo Deus non potest ullam creaturam cognoscere in ulla affectione sibi intrinseca ut in medio cognito ducente ad cognitionem ullius creaturae.

Respondebis cum Suarez loco citato non esse necessariam realem relationem causae ad effectum ut ipsa causa sit medium cognitum ducens ad cognitionem effectus, dummodo inter utrumque sit realis aliqua connexio, qualem putat posse esse absque reali respectu, nam, inquit, Angeli substantia et essentia omnino absoluta est, nec dicit realem respectum ad creatorem nec ad suas proprietates vel passiones, et tamen cognoscens suam propriam essentiam et substantiam per eam potest cognoscere creatorem et suas proprias passiones, quae realiter continentur in illa vel ab illa procedunt; sic igitur licet essentia Dei sit absoluta a creaturis non potest non esse cum illis connexa realiter, quatenus realiter est virtus illarum productiva, per quam rationem est medium sufficiens ad illas cognoscendas.

Sed contra hanc rationem est, quia omnis realis connexio intrinseca unius cum altero consistit aut in reali respectu aut in exigentia vel indigentia intrinseca quam habet alterius, neque est potest assignari aliud fundamentum connexionis realis intrinsecae unius cum altero, atqui in Deo neque est realis respectus ad ullam creaturam, neque exigentia aut indigentia ullius creaturae ergo, neque obstat id quod Suarez dicit de Angelo, nam Angelus ~~est~~ ad Deum ut est ens secundum ad Deum ut ad primum ens, cuius est participatio, dicit relationem transcendentalem sicut dicit accidens ad substantiam, quod dicitur entis ens per retributionem
ad

ad illam; aut certè h̃t indigentiam vel exigentiam sibi intrin=
secam actionis creativæ ē conservativæ, quæ dicit relaōem
transcendentalem ad ipsum Deum, ē ideo Angelꝰ pt cognoscendo
suam subsīam ʒuel in cognitionem Dei, similiter Angeli
subsīa vel ut eā dicit relaōem transcendentalem ad suas
passiones ē proprietates, vel certè h̃t exigentiam ē indigentiam
earum proprietatum, ē raōe talis connexionis propria sub=
stantiæ cum suis proprietatibꝰ pt in sua subsīa ut in medio
cognito cognoscere suas proprietates.

Dices 2do cum Ærice disp. 5. cap. 3. oēs
creaturas pōibiles contineri eminenter in ōipōia Dei ut in
virtute quadam superiori quæ continentia licet sit absoluta
a creaturis, ñ pt ñ eē medium quo viso quidditativè videant
creaturæ ipsa prout contentæ in tali virtute, qa secundum
ultimam suam differentiam continentur in ōipōa divina, ē raōe
talis continentiæ Deus pt videre ꝗ in sua ōipōia ut in medio
cognito creaturas pōibiles.

Sed contra ē, qa ōis res creata, quæ ut mediū
cognitum nos ducit in cognitionem alterꝰ rei, necessario h̃t cum
ea connexionem sibi intrinsecam fundatam in relaōe reali
vel habitudinem ad illam, vel in exigentia aut indigentia illiꝰ
sibi intrinseca, neq ulla res creata pt assignari quæ ut medi=
um cognitum ducat in cognitionem alterꝰ nisi raōe talis
connexionis ꝗ neq ulla pfectio Dei intrinseca, cum nullam
talem h̃at connexionem cum ulla creatura, ē talis ut Deus in
ea tanquam in medio cognito pōit videre aut cognoscēre ullam
creaturam pōibilem.

Neq dicas disparitatem eē, qa Dei pfectio intrin=
seca, ut ē ōipōia, sit infinita ē illimitata, res. a. creata sit
finitæ pfectionis, qa si hæc disparitas eēt bona, sequeretur
Deum videre in sua ōipōia rem contingentem sive existentem
sive futuram ut in obieto cognito, cum illa etiam eminenter
contineatur in ōipōia Dei, qd tn negant cōiter adversarij;
ē pt ex cōi sensu atq inductione, qa vis, quam h̃t aliqua res
ad hoc ut tanquam medium cognitum pōit ducere illi tum in
cognitionem alterꝰ rei, fundatur in connexione intrinseca
illiꝰ rei cum altera, connexio. a. fundatur in aliquo res=
pectu reali vel in aliqua exigentia aut indigentia, siquidem
nullum aliud illiꝰ fundtū sufficiens fingi pt.

Addendum ē contra eos, qui volunt in Deo eē
relaōem

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

relaoem realem vel habitudinem ad quamlibet rem poibilem in particulari, raoe cuius volunt Deum poe vt medium cognitum mouere seipsum & Beatos ad cognitionem creaturæ poibilis in particulari; qd ex huiusmodi positione sequitur in Deo ee aliquam habitudinem & inclinaoem positivam & realem ad actionem cuiuslibet peccati, quæ inclinao ita in Deo eet, vt si per impoibile peccatum n eet poibile, neq in Deo eet illa inclinao realis, ac proinde eet in Deo aliqua pfectio quæ n haberet pro fine nisi ipsam actionem peccati & peccatum ipsum. Neq obstat qd Dei voluntas n intendat ipsum peccatum, nam saltem illa peculiaris relaq vel habitudo ejusdem ad actionem liberam peccati verè ex naa sua eet ordinata ad eandem actionem, & consequenter eet caa peccati. Præterea contra eos, qui docent Deum dicere relaoem realem ad creaturas poibiles n in particulari sed tm in coui sub raoe rei n implicantis, & hac de caa volunt Deum & Beatos ipsos poe videre in Deo vt in caa creaturas poibiles; addendum e qd ex eo sequeretur quidem qd Deus & Beati poent videre in Deo creaturam n implicante in coui, n. a. hanc vel illam creaturam in particulari, qa nullam adhuc Deus haberet connexionem cum illa particulari creatura, raoe cuius vt medium cognitum poet moveri aut movere ad cognitionem illius.

Contra propositionem supra positam pout fieri obiectiones supra allatæ contra conclioem positam disp. præcedenti q. 3. cap. 2. quibus ibidem respondimus; hoc tm adde qd locus ibidem ex Dionisio Areop. nobis obiectus, vbi diximus illu tm contendere qd Deus n accipiat cognitionem a rebus sicuti nos sed ex seipso sciam rerum oium ab æterno hat, fuse ad rem nram ponderatur a Vasquez disp. 6. cap. 4.

Objicies ex S. August. lib. 83. q. q. 46. vbi ait Deum extra se nihil intueri & Deus ex mente Augustini oes creaturas cognoscit in se vt in caa ideali & eam faciendam cognoscit in seipso.

R. cum Vasquez loco citt. S. Augustinum ibi loqui, n e. extra quidquam positum intuebatur vt secundum id constitueret qd constituebat, nam hoc opinari sacrilegum e, & statim docet oium rerum creandarum raoem in Deo ee, ac proinde Augustinus tm vult docere Deum n creasse hanc rerum vniversitatem respiciendo aliquid extra se cuius instar illud crearet, sicuti pictores qui aliquam picturam ante se positam

hns

hnt ut eam imitentur, sed intra seipsum cogitasse quæ facturus erat, n. p. suam etiam ideam respiceret, sed qa intra se haberet distinctam & propriam notitiam singularium rerum quas facturus erat.

Obycies rursum: Deus in se habebat Ideas rerum quos facturus erat, atq eandem Ideam intuebatur dum creaturas producebat: E. verè Deus in seipso saltem tanquam in causa ideali cognoscit creaturas.

Pro solutione notandum ē duplicem eē Ideam, alteram fōalem, alteram obiectivam; Obiectiva ē id ad qd artifex dum operatur respicit & ad instar illig operatur aliquid. formalis vero ē ipsamet cognitio Ideæ obiectivæ sive fōalis conceptg & cognitio operis faciendi, atq hæc duplex Idea locum ht n solum in artifice creato, sed etiam in Deo, nam etiam in ipso ē cognitio rei pōibilis quæ debet fieri, atq huiusmodi cognitio ē Idea fōalis, ipsa vero res pōibilis facienda, cuig Deus ht cognitionem, ē Idea obiectiva, ut docet Scotg, Occam, Gabriel, Maior, Durandg & Ariminensis apud Vasquez disp. 71. cap. 1. neq obstat id qd dicit Vasquez disp. citt. cap. 2. nempe rem pōibilem n distingui ab ipsa re quæ fit a Deo, ac proinde rem pōibilem ut a Deo cognitam n habuisse raōem Ideæ, cum Idea n poīt eē suiipsig Idea, sed necessario debeat distingui ab ipso Ideato. hoc, inquam, n obstat, nam quamvis res pōibilis v. g. cœlum faciendum n distingueretur a cœlo existente, verè tn Cœlum pōibile, antequam existeret, habebat statum aliquo modo diversum ab eo quem ht dum existit, & raōe predicti statg potuit Cœlum pōibile & ut sic ab ipso Deo cognitum habere raōem Ideæ obiectivæ respectu Cœli, dum ipsum fieret. his præmissis.

Rō negando Deum habuisse in se Ideas quos intueretur dum faceret creaturas, nam quamvis haberet in seipso Ideas fōales oīum creaturarum faciendarum quas Ideas ipsæ res, dum fierent, imitabantur; revera tn Deus illas n intuebatur dum operabatur, nempe ita ut creaturas ut eminenter contentas in illis Ideis fōalibg tanquam in obiecto cognito cognosceret secundum ipsarum eē proprium, siquidem Deus nullam ht connexionem sibi intrinsecam cum creaturis raōe cuig poīt movere intellectum divinum ad illarum cognitionem; obg ex his colligi pt quanam raōe intelligendi sint Patres diem volunt in Deo eē Ideas rerum oīum pōibilium, id ē. intelligendum ē de Ideis fōalibg n de obiectivis quæ st extrinsecæ ipsi Deo, cum nihil aliud sit quam ipsæ res n implicantes & connotantes cognitionem divinam ad se terminatam.

Obycies

Obijcies 3tio: datur in Deo cognitio rerum poßibilium in qua Deus n̄ cognoscit ipsas res poßibiles & similiter poterit dari aliqua cognitio creata aliquarum rerum poßibilium in qua visa res aliqua poßibilis, ex ijs quæ per illam repræsentantur, n̄ cog=noscatur, sed hoc ē impoßibile & ē illud unde hoc sequitur.

Rº similem oīo obiectionem poē fieri contra sciam quam Deus ht de rebg contingentibg, idē, existentibg vel futuris, siquidem Deus in illa n̄ videt rēs ipsas contingentes, vt coiter docent etiam adversarij & similiter poterit dari aliqua cognitio creata aliquarum rerum contingentium in qua visa n̄ poßit videri vel cognosci aliqua res contingens ex ijs quas eadem cogni=tio repræsentat, sicuti igitur adversarij negabunt consequentiam huig argti, ita ē nos negamg consequentiam obiectionis supra factæ, & dicimg disparitatem ē, q̄a cognitio creata ex sua in=trinseca limitaōe ht talem connexionem cum suo obiecto consis=tentem sive in relaōe ad obiectu, sive in exigentia aut indigentia ipsiq obiti, vt raōe talis connexionis in illa visa necessario cog=noscatur ipsum obiectu, qd. a oīs cognitio creata illud hat ex intrin=seca limitaōe cognitionis creatæ constat ex coui sensu sapientum, sicut etiam qd substa illectiva creata n̄ poßt ēē identificata cum actu cognitionis ad se terminata (licet Dei cognitio qua cognoscit seipsum sit identificata cum ipso Deo) oritur ex ipsa limitaōe & finitate substantiæ illectivæ, vt colligitur ex coui sapientum sensu.

Dicendum ē 2do Deum videre in seipso sive in sua ēētia vt in speculo oēm creaturam sive poßibilem sive contingen=tem. Pro hac conclusōe faciunt S. Thomas j. p. q. 14. art. 5. & lib. j. contra gentes cap. 53. Aegidius in jmg dist. 35. q. 8. Alexander j parte q. 23. memb. 3. art. j. Henriquez quodlib. 9. q. 2. expresse ht eandem conclusionem Vasquez disp. 60. cap. 3. & 4. & alij. eadem tn propositio ē contra Gabrielem in jmo dist. 35. art. 2. concl. 2. Occamum ibidem in eadem dist. q. 3. hac propositio antequam probetur, explicanda est.

Dicitur a Deus videre oīa in sua ēētia tanquam in speculo, eo qd divina cognitio terminetur ad ēētiam divinam vt ad suum obiectu fōale divinum, a quo specificatur & individuat intrinsece, ita vt divina cognitio sit infinite perfecta in raōe cognitionis, eo qd ē cognitio primæ veritatis, idē, ēētiæ di infi=nitæ & increatæ, sive. a. cognitio divina ht infinitatem in raōe cognitionis, inde etiam consequenter ht qd sit cognitio cu=iuscunq veritatis etiam creatæ, siquidem alias Dei cognitio

n̄ ēēt

n ēēt infinita aut infinitē pfecta in raōe cognitionis. n tn divina cognitio ita se ht ad ēētiam divinam ~~cum~~ vt in ipsa tanquam in medio cognito cognoscat ipsas creaturas, sed qa ex ipsa divina ēētia tanquam ex specie illigibili ht vt sit spēs expressa etiam creaturarum vel etiam ad ipsas creaturas extrinsecē terminetur, ideo Deus dicitur cognoscere creaturas in seipso tanquam in speculo, qa cum idcirco videatur aliquid in speculo, qa dum videtur speculum simul oculs ab ipso speculo recipit spēm impressam rei, quæ in speculo videri dicitur, ab eodem speculo reflexam vel refractam, ita etiam qa Deus ita videt suam ēētiam vt simul ex ea tanquam ex specie illigibili repræsentante creaturas hat vt sit etiam spēs impressa earundem, ideo Deus dicitur videre creaturas in sua propria ēētia sive per eam vt in speculo vel per speculum. quando a dicimg qd divina cognitio sit infinita in raōe cognitionis eo qd sit cognitio divinæ ēētiæ, n excludimg infinitatem ex parte principy sive divini illctg; quis e dubitet primam veritatem sive divinam substam vt obtm præcise sive per se n pōe refundere infinitatem in cognitionem, nisi etiam illctg cognoscens sit infinitæ pfectionis?

Jam vero eadem propositio pbr: qa substa sive ēētia divina tanquam principium determinativum sive vt gerens muns speciei illigibilis movet e determinat divinum illctū ad cognitionem primæ veritatis vel ipsig, & etiam eadem divina ēētia per modum speciei illigibilis divinum illctum determinat ad cognitionem ipsarum creaturarum. Ans pbt: qa n pt assignari aliud principium determinativum qm per modum speciei illigibilis determinet divinum illctum ad cognitionem primæ veritatis vel ipsius ēētiæ divinæ, vt facile ostendi pt. Conseq pbr: qa alioquin divina cognitio terminata ad creaturas n ēēt eadem cum divina cognitione terminata ad ēētiam divinam, sed ēēt diversa ab ~~earum~~ eadem cognitione, sicut vnum attributum e diversum ab altero, qa cognitio creaturæ haberet spēm illigibilem diversam e consequenter diversam raōem fōlem motivam sive obtivam sub qua adæquate distinctam, atqe ita n ēēt indivisibiliter eadem cognitio creaturæ cum ipsa cognitione ad primam veritatem terminata, quæ tn cum infinita sit in raōe cognitionis debet extendi ad oē illigibile, ita vt cognitio divina prout terminata ad creaturam n sit, alia etiam iuxta nrum modum illigendi ab ea, qua cognoscitur ēētia divina, sed eadem oīo indivisibiliter extensa ad creaturam, eo quod

divina

divina cognitio terminata ad eẽtiam divinam sit quan=
tum ẽ ex ẽ repræsentaõ ois veritatis. Cum igitur divinus
illectus ita cognoscat eẽtiam divinam ut simul ab ea tanquam
a specie illigibili creaturarum moveatur ẽ determinetur ad
cognitionem illarum, bene dicitur, ut constat ex propositi=
onis explicaõe, Deum cognoscere creaturas in seipso vel in
sua eẽtia tanquam in speculo.

Objicies: eẽtia Dei nullam dicit relaõem sibi
intrinsecam ad creaturas, neq cum ijs ullam ht connexionem
sibi intrinsecam, ergo nec pt ipsas creaturas repræsentare vel
illectum divinum determinare ad illarum cognitionem.

Rg nego conseq: rão ẽ, qa licet eẽtia divina n
posit ut obcẽtu cognitum movere aut determinare divinum
illectum ad cognitionem creaturarum, eo qd ex parte sua nul=
lam hat connexionem sibi intrinsecam cum ulla creatura, sicut
tn divina cognitio terminatur ad creaturas absq ulla con=
nexione sibi intrinseca cum illis, ita etiam eẽtia divina
per modum speciei illigibilis pt movere ẽ determinare illctu
divinum ad cognitionem creaturarum, licet cum ijs nullam
hat connexionem sibi intrinsecam, atq hoc etiam magis con=
stabit ex infra dicendis.

Ex dictis. a. obiter colligi pt bene coĩter asseri
eẽtiam Dei ẽ Deum ipsum respectu suæ cognitionis ẽẽ obcẽtu
primarium, creaturas verò ẽẽ obcẽtu 2darium eiusdem cogni=
tionis, n quidem eo qd Deus creaturas cognoscat in seipso
ut in medio cognito, quo modo repugnat, ut supra vidimus,
sed qa divina cognitio ab ipsa Dei eẽtia ẽ a reliquis oibq
quæ st in Deo tanquam ab obcẽto suo specificatur ẽ individu=
atur saltem realiter loquendo. contra verò a creaturis neq
specificatur neq individuatur, siquidem sicut divina cognitio
haberet eandem prorsq pfectionem quam nunc ht si nulla
creatura existeret nec ẽẽt, præterita aut futura, ita etiam
eandem ois pfectionem eẽtialem ẽ individualem haberet
si per impossibile nulla creatura ẽẽt possibilis aut ois crea=
tura implicaret contradictionem. His absolutis defini=
endum ẽẽt quid scia divina, prout ẽ scia creaturarum,
superaddat ipsi Deo, sed ne eadem aut ferè eadem repetamus,
de hac re nonnulla infra dicemus, ẽ quantum satis erit di=
cetur disputaõe sequenti, cum discutietur quid actq Dei liber
sive decretum eiq liberum superaddat ipsi Deo, ẽ ẽ. eadem

oio

oĩo difficultas actus liberi Dei, & cognitionis divinæ versantis circa creaturas.

CAPUT II.

Qua ratione scientia Dei ex obiectis dividatur.

Supponendum ẽ primo sciam Dei n̄ ẽẽ habitum aut qualitatem accidentariam ipsi Deo superadditam quemadmodum scia ẽ cognitio creata ẽ superaddita intellectui creato, sed ẽẽ oĩo identificatam cum obiecto suo primario sive cum ẽẽ Dei, & quidem ita ut mirabili quadam reflexione feratur etiam in seipsam tanquam in suum obiectu.

Ponendum ẽ 2do sciam Dei n̄ ẽẽ discursivam, siquidem, ut rectè docet S. Thomas j. p. q. 14. art. 7., discursus intellectualis n̄ pt consistere sine pluralitate vel distinctione actuum quæ in Dei scia locum n̄ ht, quandoquidem Deus unico & simplicissimo actu oĩa cognoscit.

Ponendum ẽ 3tio sciam divinam ẽẽ intuitivam n̄ solum respectu divinæ substa, sed etiam respectu rerum creaturum quæ existunt in aliqua temporis differentia, n̄ tn̄ ẽ intuitiva respectu rerum pssibilium quæ nunquam existent, nam cognitio intuitiva, ut pt ex S. Thoma j. parte q. 14. art. 12. & coĩter conceditur ab alijs, ẽ illa quæ fertur in obiectu ut in rem duraoẽ præsentem ipsi cognoscenti; cognitio a. Dei ẽ huiusmodi respectu cuiuscunq rei existentis in quacunq temporis differentia, cum ẽ. sit æterna, necessario fertur in æternitatem ipsig Dei cognoscentis & in duraoẽm cuiuslibet rei aliquando existentis tanquam in rem præsentem duraoẽ ipsi Deo cognoscenti, ac proinde cognitio divina ẽ intuitiva n̄ modo respectu rerum nunc existentium, sed etiam respectu præteritarum & futurarum, siquidem raoẽ suæ æternitatis in oẽs fertur tanquam in res duraoẽ præsentes ipsi Deo cognoscenti; contra vero divina cognitio n̄ ẽ, ut constat, ẽẽ intuitiva respectu rerum pssibilium quæ nunquam existunt, qa n̄ pt ferri in illas ut duraoẽ præsentes vel coexistentes ipsi Deo cognoscenti.

Ponendum ẽ ultimo Dei sciam ẽẽ speculativam, & practicam comparaoẽ diversorum obiectorum, ut rectè S. Thomas q. citata art. 16. & Scholastici coĩter cum illo. raõ ẽ, qa

Dei